

> *Jaarverslag 2014-2015*

Rekenkamercommissie Aalten, Oost Gelre en Winterswijk

Vught, 11 maart 2016

Van
Rekenkamercommissie Aalten, Oost Gelre Winterswijk
Dr. Igno Pröpper

E-mail: i.propper@partnersenpropper.nl

**Rekenkamer-
commissie**

Aalten

Oost Gelre

Winterswijk

Inhoudsopgave

Inleiding.....	1
Onderzoeken.....	1
Activiteiten.....	1
Evaluatie.....	1
Begroting en realisatie.....	2
Bijlage 1: Lokale media over onderzoek 'het initiatief beloond'	3
Bijlage 2: zelfevaluatie door de directeur van de Rekenkamercommissie	5

Inleiding

In 2012 hebben de gemeenteraden van Aalten er voor gekozen een 'rekenkamercommissie nieuwe stijl' in te stellen. De nieuwe rekenkamercommissie is volgens het directeursmodel ingericht. In september 2013 is door alle gemeenteraden Igno Pröpper benoemd tot directeur van de rekenkamercommissie. Peter Struik is benoemd als plaatsvervangend directeur.

Na zijn installatie is de nieuwe directeur van de rekenkamercommissie aan de slag gegaan.

Onderzoeken

Voor de drie gemeenten gezamenlijk:

- Het initiatief beloond, onderzoek naar het inspelen op initiatieven uit de samenleving door de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk, december 2015.
- Grip op samenwerking?! Onderzoek naar de grip van de gemeentebesturen van Aalten Oost Gelre en Winterswijk op regionale samenwerkingsverbanden, 12 november 2014

Voor gemeente Aalten:

- Onderzoek bestemmingsplan werklandschap Aalten-West, terugblik met oog op de toekomst, 28 januari 2014.

Activiteiten

- 1 Periodiek overleg met de raads werkgroep. Om hier invulling aan te geven is een raads werkgroep geformeerd. De raads werkgroep bestaat uit twee raadsleden uit elke gemeente. De raads werkgroep overlegt regelmatig met de directeur van de rekenkamercommissie over interessante onderzoeksonderwerpen en de focus van onderzoeken.

De leden van de raads werkgroep zijn:

- > Dhr. R. Klein Tank, raadslid Oost Gelre (voorzitter)
 - > Dhr. R. Wossink, raadslid Aalten
 - > Dhr. M. Veldhuizen, raadslid Aalten
 - > Dhr. H. Bongers, raadslid Oost Gelre
 - > Dhr. F. Roerdinkholder, raadslid Winterswijk
 - > Dhr. T.de Graaff, raadslid Winterswijk
 - > Dhr. J. Vinke, griffier gemeente Oost Gelre (ambtelijke ondersteuning)
- 2 Opstellen onderzoeksprogramma (jaarlijks) en jaarverslag.
 - 3 Opstellen onderzoeksprotocol (eenmalig).
 - 4 Faciliteren evaluatie van de rekenkamercommissie inclusief opstellen rapportage.

Evaluatie

Bij de start van de nieuwe directeur is afgesproken na twee jaar een evaluatie uit te voeren.

Binnen de raads werkgroep is afgesproken deze evaluatie uit te voeren langs de volgende sporen:

- 1 De drie gemeenten evalueren elk afzonderlijk het functioneren van de Rekenkamercommissie;
- 2 Een werkgroep evalueert het samenspel met de Rekenkamercommissie;
- 3 De directeur Rekenkamercommissie voert een zelfevaluatie uit – zie ook bijlage 2.

De terugblik heeft betrekking op 2 jaar functioneren van de huidige rekenkamercommissie en directeur rekenkamer. De evaluatie is in het eerste kwartaal van 2016 uitgevoerd en wordt via de raads werkgroep aan de drie gemeenteraden aangeboden.

Begroting en realisatie

Het budget van de drie gemeenten voor de gezamenlijke rekenkamercommissie bedraagt € 0,50 per inwoner. Het jaarbudget bedraagt € 45.000 per jaar. Dit budget is door de rekenkamercommissie besteed voor de volgende activiteiten:

- Twee grote onderzoeken voor de drie gemeenten gezamenlijk.¹
- Toelichting/ presentatie van het onderzoek naar 'grip op samenwerking' in de drie gemeenteraden.
- Organisatie van een werkconferentie / symposium voor de drie gemeenten over het onderzoek naar maatschappelijke initiatieven.
- Periodiek overleg en afstemming met de raads werkgroep voor selectie en het richten van de onderzoeken, inclusief verslaglegging die op de gemeentelijke websites wordt opgenomen (circa 4 keer per jaar).
- Opstellen van het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie.
- Ondersteunen van en bijdrage aan de evaluatie van de rekenkamercommissie.
- Secretariaatswerkzaamheden voor de rekenkamercommissie.

¹ Het onderzoek naar bestemmingsplan Werklandschap Aalten is op verzoek van de gemeenteraad van Aalten uitgevoerd. Voor dit onderzoek heeft de raad van Aalten een apart budget gevoteerd.

Bijlage 1: Lokale media over onderzoek 'het initiatief beloond'

Bron: www.aaltensnieuws.nl, zondag 10 januari 2016

Gemeente Aalten loopt voorop bij ondersteunen lokale initiatieven

AALTEN – "De gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk lopen voorop in Nederland", zei Igno Pröpper van de rekenkamercommissie van deze drie gemeenten. Hij presenteerde afgelopen vrijdag het rapport 'Het initiatief beloond'. Pröpper onderzocht de rol van de gemeente bij zeven lokale initiatieven van bewoners. Remden de gemeenten het realiseren van de burgerinitiatieven of speelden ze juist een stimulerende en goede ondersteunde rol. Dat laatste is vooral het geval in de Oost-Achterhoek. "Wij komen in heel Nederland", zegt Pröpper, die met zijn bureau in meer gemeenten onderzoek doet. "Andere gemeenten zijn hier minder ver mee."

Door Bernhard Harfsterkamp

Pröpper geeft in veel gemeenten het voorbeeld, dat hij heeft 'opgehaald' in Aalten. Het betreft het kulturhus in Bredevoort, een van de onderzochte initiatieven. "De wethouders hielpen daar mee om het initiatief exploitabel te maken." De gemeente wilde geen jaarlijkse subsidie ter beschikking stellen, wel een eenmalig bedrag om het project van de grond te krijgen. Ze dachten ook mee over hoe het kulturhus de jaarlijkse vaste lasten betaald kon krijgen. Onder andere doordat de gemeente bereid is de zaal in het kulturhus te huren voor eigen bijeenkomsten. Tijdens de bijeenkomst voor raads- en commissieleden en wethouders van de drie gemeenten kwam het kulturhus vaker als voorbeeld voorbij. Ook in negatieve zin, want aanvankelijk kwam het initiatief helemaal niet van de grond. Het heeft zeven jaar geduurd voordat het kon worden geopend.

Veel lokale initiatieven

Naast het kulturhus in Bredevoort onderzocht de rekenkamercommissie in de gemeente Aalten het project BuurtAanZet, waarin drie buurtnetwerken zelf de leerbaarheid verbeteren. In Oost Gelre werd gekeken naar het Zwembad Meekenesch in Lichtenvoorde, dat niet meer geëxploiteerd wordt door de gemeente, maar door een stichting opgericht door bewoners. In Groenlo werd gekeken naar BS22, inmiddels gevestigd in een door de gemeente gehuurd winkelpand, waar bewoners met ideeën terecht kunnen en bij de uitvoering daarvan ondersteund worden. In Winterswijk werd CPO-huur, de coöperatie die in een verbouwde boerderij meerdere huurwoningen wil realiseren, de stichting Breedband Buitengebied, die glasvezel wil aanleggen in het buitengebied, en de Werkfabriek, waarin ondernemers, maatschappelijke organisaties en scholen samen werken gericht op maatschappelijke en arbeidsparticipatie. In de drie gemeenten zijn er de laatste jaren volop lokale initiatieven geweest. De zeven die bekeken werden, werden gekozen uit een groslijst van 50.

Niet altijd meteen duidelijkheid

Over de zeven initiatieven werd gesproken met ambtenaren, wethouders, raadsleden en de initiatiefnemers. Hieruit ontstond een beeld van de plus- en minpunten bij het realiseren van de verschillende initiatieven. Dat beeld is divers, omdat de initiatieven verschillend zijn. Een vaker voorkomend minpunt was dat de gemeente niet altijd meteen duidelijkheid gaf over wat wel of niet zou kunnen. Maar uiteindelijk bleek de hulp en ondersteuning van de gemeentes bijna altijd bevredigend. Een struikelblok was in een enkel geval, dat de gemeenteraad niet voldoende op de hoogte was. Ook moesten ambtenaren soms wennen aan een andere rol. Niet meer zelf de richting aangeven, maar bewoners ondersteunen bij het zoeken naar hun richting.

Vijf aanbevelingen

Pröpper eindigde zijn presentatie met vijf aanbevelingen. Zorg voor een goede aansluiting van de raad bij nieuwe initiatieven uit de samenleving. Zorg dat er voldoende middelen (tijd en geld) flexibel ingezet kunnen worden, dus niet alles tot in detail in een begroting vastleggen, maar ruimte hebben om snel op iets in te springen. Ontwikkel nieuwe financieringsvormen die de gemeente in staat stelt maatwerk te leveren. Investeer in een ambtelijke organisatie, die openstaat voor bewonersinitiatieven en zorg dat er één duidelijk aanspreekpunt is. Investeer in vaardigheden en capaciteiten van medewerkers die nodig zijn voor een goed samenspel met initiatiefnemers.

Van grof naar fijn

De aanwezige raadsleden bleken het in grote lijnen met deze aanbevelingen eens te zijn, al was er enige discussie hoe om te gaan met maatwerk en te voorkomen dat er sprake is van willekeur. Ook over het moment wanneer de raad betrokken moet worden bij initiatieven bleek verschillende gedacht te worden. Al in een vroegtijdig stadium? Of pas als het idee al wat meer uitgekristalliseerd is? Wethouder Jos Hoenderboom van Oost Gelre zei dat hij de aanbevelingen van harte zal doorsturen. "Iedereen die met initiatiefnemers spreekt moet weten welke rol hij daarbij heeft. De wethouder moet vroegtijdig de raad meenemen." Een algemeen principe is volgens Hoenderboom dat je van grof naar fijn werkt. "Het heeft weinig zin bezig te gaan met de dakkapel, als je het huis nog niet hebt gebouwd." Eerst de hoofdlijnen, later de details. De wethouder vond dat je initiatieven niet meteen moet afschieten. Maar als iets echt niet kan, moet die duidelijkheid ook snel gegeven worden. Om dat meteen weer te relativiseren: "Iedereen zei dat het niet kon, totdat er één bij kwam, die zei dat het wel kon."

Bijlage 2: zelfevaluatie door de directeur van de Rekenkamercommissie

Deze zelfevaluatie maakt onderdeel uit van de evaluatie van de Rekenkamercommissie, naast de evaluatie vanuit de Raadswerkgroep Rekenkamercommissie en inbreng vanuit de drie gemeenteraden. Deze bijdragen zijn gebundeld in een aparte rapportage die aan de gemeenteraden wordt aangeboden.

De directeur van de Rekenkamercommissie formuleert de volgende bevindingen:

SELECTIE ONDERZOEKSONDERWERPEN

- 1.1 In 2013 heeft de directeur van de Rekenkamercommissie direct een format geïntroduceerd voor het selecteren van onderzoeksonderwerpen:

Thema	Wat is het onderwerp waarvan u graag wilt dat het onderzocht zou worden?
Vraagstelling/ Focus	Waarom vindt u dit onderwerp interessant? Wat zou in uw ogen de centrale onderzoeksvraag kunnen zijn? Op welk aspect van het onderwerp zou het onderzoek moeten focussen?
Actualiteit/ gebruikswaarde	Wat zou het onderzoek voor de raad moeten opleveren? Wanneer zou het onderzoek opgeleverd moeten worden om maximale gebruikswaarde te hebben voor de gemeenteraden?
Prioriteit	In hoeverre heeft dit onderzoek voor uw prioriteit (ook in vergelijking met mogelijke andere suggesties)?

Het format maakt het mogelijk om bij suggesties voor nieuwe onderwerpen gestructureerd door te praten over de waarde en relevantie van een onderzoek naar dat onderwerp. Hiermee worden de Raadswerkgroep en de directeur ondersteund bij het maken van weloverwogen keuzes.

- 1.2 Voor de twee uitgevoerde gezamenlijke onderzoeken ('grip op samenwerking' en 'inspelen op initiatieven') is nadrukkelijk gekozen voor onderwerpen die in alle drie de gemeenten leven en spelen. Belangrijke afweging was ook de actualiteitswaarde van de onderwerpen. Zowel voor regionale samenwerking als voor initiatieven uit de samenleving geldt dat de gemeente(rade)n hier in toenemende mate mee te maken krijgen. De Rekenkamercommissie probeert met de keuze voor deze onderwerpen de gemeente(rade)n hierbij te ondersteunen.
- 1.3 Het selecteren van onderwerpen vindt plaats in goed overleg tussen de directeur en de Raadswerkgroep. In 2014 is geprobeerd alle fracties hierbij te betrekken door de vraag voor mogelijke onderzoeksonderwerpen beter uit te zetten. Dit leverde slechts van enkele fracties respons op.
- 1.4 Naast het selecteren van onderwerpen voor gezamenlijke onderzoeken, is er ook ruimte voor onderzoeken voor één of twee gemeenten. Toen de nieuwe directeur van de Rekenkamercommissie startte, lag er direct een verzoek voor een dergelijk onderzoek vanuit de gemeenteraad van Aalten. Speciaal voor dit onderzoek is een Aaltense raadswerkgroep opgericht die de uitvoering van het onderzoek begeleidt. Het samenspel tussen de directeur en deze raadswerkgroep heeft de directeur als goed ervaren.

SAMENSPEL MET DE GEMEENTERADEN (VIA DE RAADSWERK GROEP)

- 2.1 Het samenspel met de drie gemeenteraden (dat grotendeels plaats vindt via de raadswerkgroep) ervaart de directeur als positief. De Raadswerkgroep toont zich actief betrokken bij de selectie van onderwerpen, de uitvoering van de onderzoeken en de presentatie en doorwerking van de onderzoeken.

- 2.2 De directeur probeert ook de andere raadsleden te betrekken bij rekenkameronderzoeken. De onderzoeksopzet wordt altijd verspreid richting de gemeenteraden en tijdens de onderzoeken wordt in principe altijd een gesprek met (een afvaardiging van) de raad ingepland. Doorgaans laten de raden hierbij grote betrokkenheid zien.
- 2.3 Aandachtspunt bij het samenspel met de gemeenteraden is vooral de praktische uitvoering. Vaak blijkt het lastig om op korte termijn bijeenkomsten te plannen met vertegenwoordigers van de drie raden. Dit geldt zowel voor het plannen van bijeenkomsten met de raadswerkgroep, als voor het plannen van een gezamenlijke bijeenkomst van de raden om één rapport te presenteren.
- 2.4 Er zijn nog geen 'rekenkameronderzoeken Nieuwe Stijl' uitgevoerd: rekenkameronderzoeken waarin raadsleden ook meewerken in de uitvoering van het onderzoek (bijvoorbeeld door zelf samen met de rekenkamerdirecteur interviews af te nemen). Indien één of meerdere raden hiervoor open staan, kan dit in de komende jaren alsnog gerealiseerd worden.

MEDEWERKING VAN GEMEENTEN BIJ UITVOERING ONDERZOEK

- 3.1 De medewerking van de colleges en ambtelijke organisaties bij de onderzoeken die zijn uitgevoerd is zeer goed. Gevraagde stukken worden aangeleverd en het is eenvoudig om afspraken in te plannen voor interviews.